

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HÄÄLERANDJA

NR. 3

8. AUGUST 1934

I AASTARÄIK

Organiseerimishooaja alguseks!

Pea on lõppemas suvine vaheaeg ja organisatsiooniline tegevus hakab jälle ruumidesse siirduma. Inimesed on suvepuhkuselt tagasi; ka ihmad ei luba palju väljasviibimist ja seetõttu on võimalus korraldada liikmetele kinnistes ruumides selgituskoosolekuid, tutvustada ühingu tööga ja pakkuda liikmetele meelelahutust. Seal ühinguis, kus on olemas raamatukogud, võimaldatakse liikmetele vastava kultuurilise kirjanduse lugemist.

Agas mitte ükski liikmetele ei tule rõhku panna, vaid seda vajavad eeskätt mitteliikmed. Tuleb kõik, mis võimalik, teha, et ühingutesse koonduksid trükitoöalal töötajad. Mida rohkem liikmeid, seda tugevamad on ühingud nii majanduslikult kui ka võimult. Omakorda suudab siis ühing kaitsta iga üksiku liikme õigusi ja sundida peremehi tööliste õigusi tunnustama. Palgad ei ole mitte hiilgavad, et ka nende pärast ei peaks võideldama. Kõik need nõuded sunnivad palju tööd tegema ja iga trükitoölise ametiühinglase kohus

on nende nõuete eest võidelda. Täitku siis igaüks enda kohust ühingu liikmete arvu suurendamisega, nii et saavutataks jälle endine aeg tagasi, kus trükitoölised olid organiseeritud ligi 75%. Praegu oleme veel kaugel sellest normist. Kui omal ajal kuulus Liitu ligi 800 trükitoölist, siis on neid praegu alles veidi üle 300. Aga ka see arv on küllalt heaks tõenduseks trükitoölise organisatsiooni vaimust. Peale suurt streiki 1928. a. olid ametiühingud purustatud nii rahaliselt kui ka liikmete suhtes. Oli vähe jäänud järele veel ustavaid seltsimehi. Nüüd, 6 aastat hiljem, on organisatsiooni uuesti jalgu alla saanud ja sammuvad pikamööda tõusuteed. Aitame siis kõik, et seda tõusu kiirendada ja astuda esirinda klassiteadlikkude tööliste väes.

Augustikuu kujunegu ettevalmistustöö-kuuks, nii et seistakse sügiskuu vastu valmilt. Siis, sügiskuu de kätte jõudmisega, asutagu hoogsale organiseerimistöele.

Austria segased ajad.

Viimaste korraldustega Austria valitsuse poolt on Austria trükitoölised senised organisatsioonid täielikult likvideeritud ja asemele asutatud valitsusmeelsed ühtlus-ametiühingud. Seetõttu on oma tegevuse lõpetanud ajaleheladujate klubi, trükikijate klubi jne. Samuti pidi oma ilmumise lõpetama üldiselt tunnustust leidnud trükitehniline ajakiri „Graphische Revue“. Veel on selgumata, kuidas suhtub trükitoölikond valitsuse ametiühingutele, sest liikmete juurdevool neisse on õige väike. Kuid, kuna trükitoölised on sunnitud oma õigusi kaitsma, minnakse ka uutesse ametiühingutesse. Praegune sotsiaalminister on sunnitud ameti-

ühingutele tegevuse jätkama, kuna ametiühingud on võimalised abiandmissüsteemi korraldama. Häda ja viletsus on suurenenud ajast, mil ametiühingud likvideeriti. Nii ongi nüüd valitsuse poolt asutatud proviisorsed ametiühingud tekstiil-, raamatuköite-, toiduainete-, raamatu- ja kivitrüki-, kübara- ja keemiatöölised. Metallitöölised hakavad juba lähemal ajal abiandmist liikmetele korraldama. Siin võib tõenduda Austria valitsuse süsteemi nõrkusest. Taheti varem ettevõtetud sammuga ametiühingud tasalülitada, kuid tegelikult nad hävitati, ja nüüd ollakse sunnitud nad uuesti ellu kutsuma.

Ladumismasinate küsimus Eestis.

Nagu Tartust kuulda, kavatseb üks sealsetest trükikodadest osta endale välismaalt mõned ladumasinad.

Kuigi Tartus olemasolevat masinad töötavad vähesel koormatusega, tahtis ettevõtja konkurentsi mõttes siiski lisa muretseda, et teisi trükikodasid lüüa. Tartu trükitoölise huvides ei ole aga sugugi selline trükikodade omavaheline võistlus, eriti veel praegusel kriisajal, kus uued masinad vähendaksid eeskätt tööd, suurendades käsiladujatele tööpuudust. Teiseks aga õpetatakse masinatel juurde veelgi masinaladujaid, kes omakorda suurendaksid masinaladujate kontingenti, olgugi et see juba praegu kannatab töötaolu all. Suurim pahe on aga selles, et masinate ost ei ole mitte ratsionaalse töökorralduse huvides tehtud, vaid viib senised trükitoölised Tartus segadusse, tekitades võistluse üksikute trükikodade vahel, mille all kannatab kindlasti tööline.

Seepärast ei saanud Tartu trükitoölised sellele ükskõikseks jääda ja Liidu kaudu astuti samme Majandusministeeriumis, kes masinate sisseveoload pidi otsustama. Nagu nüüd selgus, ongi vastav sooviavaldus masinate sisseveoks Majandusministeeriumis olemas. Komisjon peab selle sooviavalduse lähemal ajal otsustama.

Liidu juhatus on esinenud Majandusministeeriumile nõudega, et masinate loaandmise juures kutsutakse komisjoni koosolekule ka Liidu esindajad seletuste andmiseks, mida ministeerium lubas silmas pidada. Komisjon kuulab ära ka trükitoösturite seisukoha selle ostus, mille järgi siis selgub kogu küsimus.

Riigi ja rahva huvides ei seisa aga kindlasti nende masinate ostuks loaandmine.

*

18. juulil peeti majandusministeeriumis ladumasinade Eestisse sisetoomiseks vastavat nõupidamist, millest võtsid osa ka trükitoösturite ja Trükitoölise Liidu esindajad. Sooviavaldusega masinate ostuks oli esinenud Mathieseni trükikoda Tartus, kes tahtis osta 3 uut ladumismasinat Ameerikast.

Trükitoölise esindaja teatas, et masinate juurdeostmine praegusel

ajal ei ole sugugi seotud tööstuse ratsionaliseerimisega, vaid tegemist on üksikute trükikodade konkurentsi- ja Tartus on niigi 10 ladumismasinat ja nagu Tartu andmed näitavad, töötavad nad 60% koormatusega. Seega ei suudeta tööd anda isegi olemasolevatele ladumismasinale. Konkurentsi all aga peavad kannatama ikkagi töölisel, pealegi võtavad uued masinad kindlasti töö ära käsiladujailt ja suurendavad tööpuudust. Samuti võib karta, et uutele masinatele õpetatakse välja masinaladujaid, mistõttu masinaladujate kontingent veelgi suureneb, olgugi et ka praegu ei leia kõik masinaladujad tööd. Harilik nähe on, et omades head konjunktuuri tööde suhtes, ruttab trükikoda kohe uusi masinaid muretsema, kuigi seda ta ei tea, kas aasta pärast enam seda on, ja siis muidugi tekivad trükikojal raskusi tööliste palkade maksmisega, kuna raha kulub masinate ostuvõla katteks.

Ka trükitoösturid olid ostu vastu, põhjendades sellega, et masinad on mõeldud ajalehe ladumiseks, kuigi ajalehe-trükikodasid on meil küllalt. Praegusel ajal ei või lubada trükikodade laiendamistungi.

Trükikoja esindajad vaidlesid neile väidetele vastu ja seletasid, et nad vastuoksa suurendavad veelgi töölistearvu ja hangivad tööd välismailt suurima edukusega, kui seni. Tumedaks aga jäid nende seletused, kuidas võivad nad tänapäeval nii palju tööd hankida välismailt, et kõik masinad saaksid tööd ega võtaks kodumaa tööde näol käsiladujate tööd ära. Ei ole ka tööhulk meil, Eestis, nii kohutavalt kasvanud, et tingimata on tarvis uusi masinaid ja pealegi veel loota tööliste arvu suurendamist. Arvatavasti lükatakse masinate ostu sooviavaldus tagasi.

Norra trükitoölise kongress.

ETL-le saabus kutse Norra trükitoölise liidu kongressist osavõtmiseks, mis peetakse 3., 4., 5. ja 6. septembril Oslos. Kongressil on põnevamateks küsimusteks võitlus tööandjate kallaletungi vastu tööliste palkadele.

SSSR'i trükiteöstus tõusu eel.

A. O.

Avaldame allpool hiljuti SSSR-i külasthanud Eesti ajakirjaniku muljeid trükiteöstuse olukorrast Venes.

Kirjaoskuse tõusuga kujuneb Venemaa suureks kirjanduse tarvita-jaks. Tsaarivalitsus hoidis rahva teadlikult kirjaoskamatuses, kartes, et kirjandust ja ajalehti lugev rahvas teeb tsaari ja mõsnikkude võimule lõpu. Muidugi ei päästnud see tsaarivõimu.

Nõukogude võim püüab rahva kirjaoskust ära kasutada selleks, et arendada propagandat ja saavutada oma sihte trükiteoste — lugemise kaudu. Nüüdisaja tööline ja talupoeg ei suuda viljakalt teosteda oma töö alal, kui ta ei valda lugemise ja kirjutamise oskust.

160-miljoniline rahvas vajab, kui ta omab edaspidi lugemise oskuse, määratut hulka kirjandust. Valitsuse häälekanadjad, kui neid trükita-akse lugejate nõudele vastavalt, võivad arvestada Venemaal, kus puudub konkurents ajalehtede vahel, mitmesse miljonisse ulatuva levinguga.

See asjaolu on õigustanudki Nõukogude Liitu ehitama Moskvasse uut „Pravda“ trükikoda sellises suuruses, et ta *kipub ületama maailma suuri-maid trükikodasid*. Trükikoja hoone valmis alles hiljuti, toimetuse ühek-sakordne hoone on alles ehitusel.

Kuna maapind Moskvas rigile midagi ei maksa, vanu majasid aga seal kohal linna agulis, kuhu ehitata-akse „Pravda“ kombinat, ehitust takistamas ei ole, vaid mõned arme-tud logud, siis on trükikoda ehitatud lamedalt ühekorralise töökojana maapinnale, ulatuselt ümmarguselt 45.000 ruutmeetrit. Sel asjaolul on see hea-dus, et ruumid on enam õhu- ja val-gusrikkamad, kui suurtes linnades majade vahele ja keldrikordadesse surutud trükikodadel.

Trükikoja harulduseks on hiigla rotatsioon, mis koosnedes 21 erirota-sioonist, võib kõik 21 masinat käima-pannes ja trükikida tunnis umbes 1 miljon eksempl. 8-leheküljelist suurt ajalehte! Kogu trükkimise protseduur on Ameerika eeskujul võimalikult mehhaniseeritud.

Masinaid trükikojas on suuremalt jaolt Inglise ja Saksamaa päritoluga.

„Pravda“ tiraaži kavatsetakse tõs-ta lähemal ajal 3—4 miljoni peale, kuid lugemise oskuse tõusmisega võib tiraaž veelgi tõusta mõne miljoni võrra.

Praegu takistab ajalehtede ja raa-matute levingut paberipuudus. Ta-hetakse nimelt omamaa paberiga läbi ajada, paberiteöstus on aga veel üsna nõrgal jalal. Paberit on nii vähe, et isegi kuulutused postidele trükita-akse mõnes kohas vanadele ajalehtedele kirjapaber on sedavõrd vilets, et on raske tindiga kirjutada.

Selle tõttu on ka raamatute välja-nägemine üsna keskpärane, tundu-valt nigelam kui Euroopa omadel Häid, kunstipäraseid väljaandeid on vähe. Kehvad on ka köited, tihti peale lõhnab isegi köitmise liim.

Huvitav on raamatute valmista-mise juures tähele panna, et püü-takse lohakuse vältimiseks tõsta üksikute trüki-teoste valmistajate vastustust. Nii on raamatutel ära märgitud peale eksempl. arvu ja trükikoja nime ka üksikute trükki-mise alalde juhatajate ja ka korrek-tori nimed.

Vene trükitehnika üldisest tõusust ei saa siiski enne juttu olla, kuni ei ole saadaval tarvilikul määral pare-mat paberit, mis võimaldab ka trüki-toodete suhtes viimisteleda *trükiteh-nilist* ja tõusta kõrgemale. Viletsa paberiga ei ole suurt midagi peale hakata.

AUSTRIA.

Austria trükiteölisel andsid hil-juti välja spetsiaal-ajakirja „Mitte-lungsblatt für das graphische Ge-werbe“, kuid ta sai ilmuda ainult lühikest aega. Riiklik ametühin-gute liit seletas, et keskgorganiks võib lugeda ainult „Der Gewerkschaft-ler“ it, mistõttu ei ole tarvidust eri-ajakirja järele. Võimaldatakse ainult kord kuus ilmutada nimetatud kesk-organi juures lisalehte „Graphiker“, mis muidugi ei suuda rahuldada Austria trükiteöliste nõudeid.

Jugoslaavia trükitöölise mured.

Jugoslaavia trükitööstus kannab pidevalt kriisi raskuste all. Tööta on ligi 32% organiseeritud trükitöölisest, mis ei jäta mõju avaldamata ka trükitöölise liidu rahandusele. 1932. aastal ületasid väljaminekud (10.730.083,10 dinaari) sissetulekuid (9.100.189,65 dinaari). Tasakaalu saavutamiseks kõrgendati liikmemaks ja alandati abirahade normid töövõimetutele. Seetõttu suudeti 1933. a. lõpul kassa tasakaalu viia — sissetulekuid oli 10.916.114,40 dinaari ja väljaminekuid 9.523.439,09 dinaari. Need summad iseloomustavad küllaldaselt kriisi pilti Jugoslaavias. Tööpuudus oleks olnud kahtlemata väiksem, kui valitseks ajakirjanduse vabadus. Kuid tsensuur on niivõrd vali, et ei julgeta palju trükkida ega välja anda raamatuid, kartes nende konfiskeerimist ja seekaudu majanduslikku kahju kannatada. Poliitiline elu on alla surutud, mille tõttu ka vastav propagandakirjandus jääb ilmutamata.

Möödunud aastal suudeti läbi viia kollektiivleping, mille alusel suudeti tööaja lühendust läbi viia 1½ tunni võrra. Kuid seega ühtlasi alandati puhkeaeg 14 päeva pealt 6 päeva peale. Palgad tõsteti veidi. Nii

I klassis on palk 556 dinaari (varem 522 d.), II klass — 500 dinaari, III klass — 417 dinaari jne. Alampalk abitöölisele I klassis on 243 d., II — 210 d. ja III kl. 188 d.

Liidu kongress otsustas läinud aasta novembris reorganiseerida oma tegevust ja asutada föderatiivsed liidud. Nii asutati viis organisatsiooni asukohtadega Beogradis, Ljubljanas, Novi-Sadis, Sarajevos ja Zagrebis. Vastavalt utele põhimäärustele on üksikud organisatsioonid iseseisvad oma majanduslikus tegevuses. Keskliidule makstakse kindlaksmääratud maks liikme pealt. Asutati ka tagavarafond, mille tuludega kaetakse üksikute organisatsioonide puudujäägid. Palgatariffid on aga ühtlased kogu maale. Näib, et sarnane reorganiseerimine aitab Jugoslaavia trükitöölise organisatsioonide tegevuset elutada ja kohendada oludele. Üksikutel organisatsioonidel on võimalus iseseisvalt kõrgendada või alandada abinorme. Lõpuks võiks märkida, et Sloveenias on maksev eritariif, mis maksab 30. juunini 1934. Seal makstakse veel 13 puhkepäeva ja lubatakse 14 päeva puhkust harilikule nädalapalgale.

Trükitööstus Prantsusmaal.

Prantsuse trükitööstuse eriajakirja „Technologie de l'Imprimerie“ juunikuu numbris on vaatluse alla võetud õpilaste piiramise küsimus, millises artiklis võib ülevaadet saada Prantsuse trükitööstuse olude kohta.

Küsimus on kerkinud ühenduses Prantsuse trükitööstude võistlusvõimelisteks muutmiseks, kuna välismaa trükitooted on umbes 30% odavamad prantsuse omadest. Tahetakse tehniliste uuenduste käsilevõtmisega tõsta trükitööstuse hulka kui ka väärust. Selleks tuleks rõhku panna trükitöölise kutseoskuse väljaarendamisele vastavalt praegusaja masinate täienemisele.

Nii on seatud üles põhimõtted edaspidisele tegevusele: masinate ja tööabinõude täiendamine, iga üksiku töölise tehnilise oskuse tõstmine, mis on võimalik ainult hea kutseala koolitamise teel ja lõpuks plaanikindel toodangu reguleerimine.

Senine anarhiline seisukord võib Prantsuse trükitööstusele saatuslikuks saada, lüües ta reast välja välismaa konkurentsiga tõttu ja seetõttu juhitakse ka ametlike ringkondade tähelepanu ülesseatud kavatsusele ning loodetakse sealtpoolt ka vastavat heatahtlikkust leida.

Prantsuse trükitöölise liidu korraline kongress, mida peetakse iga 5 aasta tagant, astub kokku 6.—11. augustil s. a. Strabomgis. Tähtsamaks päevakorra punktiks on 3. punkt, mille juures on oodata suuremaid vaidlusi. Mõned sektsioonid on tõstnud üles küsimuse, soovides ühendada liiduga 1922. a. lahkunud ühinguid, ilma et nende liikmete kohta mingeid karistusnorme määrataks. 1929. a. Touloni kongress oli aga otsustanud neid liikmeid, kui nad peaksid liitu uuesti astuma, kohtlema kui uusi liikmeid. Seetõttu oodatakse huviga, milline seisukoht leiab käesoleval kongressil vastu võtmist.

Narva trükitöölised — organiseerugem!

Vaadeldes Narva trükitöölise praegust olukorda, peab ütlema, et see on läinud hoopis allamäge. Kõikjal on palgad kärbitud niivõrt madalaks, et peab imestusega küsima, kuidas töölisel suudavad endid ja oma perekondi selliste palkadega ära elatada. Nii kõigub väljaõppinud kirjaladujate nädalapalk umbes 15—8 krooni, ja veelgi vähem, välja arvatud mõni üksik, kes rohkem saab. Parem lugu pole ka trükkijatega, abitöölisest ja õpilastest rääkimata, näiteks saavad mõned teise ja kolmanda aasta õpilased 3—6 krooni nädalas. Kuid sedagi nürust palka ei saa töölisel korralikult ümber, vaid lubatakse siis maksta, kui peremehel rohkem raha on. Kuid millal peremeestel seda raha siis küllalt saab, seda ei tea keegi. Praegu on ühe kohaliku trükkikoja töölistel igal mehel 150 krooni ja rohkemki palk saamata. Lubatakse ikka maksta, aga lubadustest pole senini kaugeemale jõutud. Ja küsimus on — millal ja kas töölisel seda raha üldse

kätte saavad, sest trükkikojal on rohkem võlgasid kui peremeestel ja perenaisel kokku karvu peas. Tööpuudusest ei saa selles trükkikojas kaevata, ennemini võib seda lugeda peremeeste hoolimatuseks tööliste vastu. Kuid peastiüdlased on just töölisel ise selles, et nende palgad on peremeeste poolt seninägemata madalaks kärbitud ega saada sedagi palka korralikult kätte. Kui töölisel oleksid organiseerunud ja koondunud viimase meheni oma ametiühingu ümber, siis ei oleks palkade ja üldse töötingimuste suhtes asi sugugi nii halb, nagu ta nüüd on.

Narva trükitöölised! Kui te tahte, et teie palgaolud ja töötingimused paraneksid, siis koonduge kõik Narva Trükitöölise Ametiühingu ümber, sest ainult ühiselt suudame parandada oma olukorda. Organiseeritult jõuame alati oma nõudmised läbi suruda.

Ühendatud jõul edasi, tööliisklassi parema tuleviku nimel!

Josep.

Tartu Trükitöölise Ühingu edukas töö.

Tartu Trükitöölise Ühingu poolaasta üldkoosolek peeti kolmapäeval, 20. juunil 1934. a. ühingu ruumes, Filosoofi tän. 11. Koos oli 24 liiget.

Koosoleku avas esimees A. Assor, koosoleku juhatajaks valiti N. Stamborg, protokollijaks J. Jääger.

Invaliidiaabi erifondi asutamise kohta annab aru J. Jääger, lugedes ette trükitöölise 9. kongressi poolt 11. märtsil 1934. a. vastuvõetud ja maksmapandud Vanaduse ja invaliidsuse vastu kindlustamise erifondi määrused. Aruandja kannab ette veel andmed selle kohta, kui suure abi võimaldab iga liikmemaksu-kategooria invaliidsuse korral.

Liikmemaksude kategooriatesse jagamist selgitab J. Jääger, lugedes ette kongressi poolt 11. märtsil 1934. a. vastuvõetud ja maksmapandud liikmemaksude kategooriate suurused. Ühtlasi teatades, et kategooriate järelle maksmine hakkab maksma 1. juulist 1934. a., kuid need liikmed, kellel on võlguolevaid liikmemakse, ei saa enne kategooria alusel maksma hakata, kui endised maksud on

kuni 1. juulini kõik makstud ja liikmemaramat sellejärele korda seatud.

Aruanne juhatase ja ühingu tegevuse kohta esitab A. Assor. Tartus on trükitöölistel tööd küllaldaselt, ei leidu praegusel korral ühtegi tööta trükitöölist. Nüüd on liikmemaksude kategooriatesse jagamisega võidetud see takistus, mis hoidis eemal mõningaid trükitöölisi ühingust. Nimelt kõrgemapalgalistel trükitöölistel, kes teenivad enam-vähem kindlatel kohtadel ja kes pidasid kalliks senist ühingu liikmemaksu 3% palgast, on omal soovil vaba valida ka vähemat liikmemaksu kategooriat.

Kassa aruande kannab ette laekur G. Lind. Aruanne võetakse vastu.

Kodukorra muutmise kohta annab seletusi A. Assor, teatades, et invaliidi abi Liidu kätte mineku tõttu tuleb vastavalt muuta mõned Tartu Trükitöölise ühingu kodukorra paragrahvid.

Mõnede kodukorra muudatuste kohta võetakse sõna, kuid lõpuks võetakse kõik parandatud paragrahvid juhatase poolt esitatud kujul vastu häälteenamusega.

„Trükiteöliste“ hinna määramise kohta annab seletust J. Jääger, teadates, et 9. trükiteöliste kongressi otsusel on Eesti Trükiteöliste Liit alanud trükiteöliste eriajakirja väljaandmist.

Ühingu juhatus esitas ettepaneku: Ajakirja „Trükiteölist“ müüa liikmetele à 5 senti, sellejuures igale liikmele kohuseks teha ajakirja osta. Juhatus eettepanek võetakse vastu.

Koosolekul tekkinud küsimuste all arutatakse ühingu liikmetele puude ostmist. Eelmisel aastal ostis ühing oma raha eest riigi metsast puid ja jaotas need liikmete vahel ära, kusjuures puud said märksa odavamad ja paremad kui turult ostes. Koosolijate poolt esitatakse juhatusel soovivaalduks, et kui saab puid samadel tingimustel kui eelmisel aastal, s. o. paremad ja odavamad kui turul, siis liikmetele neid muretseda vastavalt soovijate arvul, kuid puid anda liikmetele kohemakstava raha eest, nagu eelmisel aastal.

Viljandi trükiteöliste peakoosolek.

Viljandi Trükiteöliste ühingu erakorraline üldkoosolek peeti 3. juunil 1934. a. Viljandi Käsitöölise Abiandmise Seltsi ruumes.

Koosoleku avas esimees Johan Laos. Juhatajaks valiti Theodor Jürgenson, protokolleerijaks Arnold Kiss.

Liikmemaksu küsimuses tehti ettepanek alluda kongressi otsustele ja liikmemaksu hakata maksuma kategooriate järgi. Ettepanek võeti vastu.

Liidu ja ühingu vaheliste võlgade asjus soovitati Liidule võlad maksta. Ettepanek võeti vastu ühel häälel.

Läbirääkimiste all kassapidaja teatav, et Ed. Pink ei ole oma garantiivakslite kindlaid vastutajaid muretsenud, vaatamata mitmekordsele meeletulelusele. Tehakse ettepanek, et juhatus toimiks enda äranägemise järgi ja kui tarvis, tarvitada ka seasuslikku abi. — On ilmunud häälekandja „Trükiteöline“. Soovitatakse, et iga liige oleks kohustatud tellima häälekandja. Ühing telliks häälekandja vastavalt liikmete arvule: liikmed tasuks ajakirja hinna ühingu. Ettepanek võetakse vastu.

Välismaa.

KUTSESEKRETARIAADIST.

Rahvusvahelise trükiteöliste kutsekretariaadi koosolekul 12. juunil võeti teatavaks Luksemburgi trükiteöliste liidu 70-a. juubelipidustuste aruanne, samuti ka Hollandi trükiteöliste liidu kongressi aruanne. Kuulati ära ka aruanne Genfi töökongressi käigust 40-tunnilise töönädala konventsiooni asjus. Samuti kinnitati aruanded Belgia, Jugoslaavia ja Rumeenia trükiteöliste võitlusest ja kutsekretariaat lubas neile oma toetuse võitluse lahtipuhkemisel streigini. Arutati ka Austria trükiteöliste olukorda ja kiideti heaks Austria seltsimeeste tegevus praeguste ametiühingute suhtes. Kutsekretariaat peab tihedat sidet Austria seltsimeestega.

Määrati kindlaks esindajad mitme maa trükiteöliste kongressidele ja nõupidamistele.

TÜRGI.

Hiljuti keelati välismaalastele töötamine Türgi ettevõtetes. Selle keelu all kannatavad peaauglikult Istambuli trükiteölistes, kes välismaalastena töötavad võrkeelsete lehtede trükikodades.

Türgi trükiteöliste liit on pöördunud valitsuse poole palvega keelata 10 uue ladumasina ostmise siseturu tööde valmistamiseks. Kuna tööpuudus trükiteöliste seas on isegi suur, siis oleks ladumasinad tööpuudust veelgi enam süvendanud.

Türgis tegutseb juba mõnda aega trükiteöliste liit. Liit on suutnud juba ka mõningaid parandusi tuua trükiteölistele, olgugi et seda eestkätt tervishoidliste olude parandamise näol. Liidu esitaja oli hiljuti mõjutanud valitsust sel määral, et valitsus pani aluse erilisele komisjonile, kellele ülesandeks tehti tervishoidliste olude parandamine trükiteöstuses. Selle komisjoni töö tulemuseks oli juba see, et Istambulis suleti kaks trükikoda, kui tervishoiu nõuetele mitte vastavad.

Trükiteölistes:

Lugege ja levitage oma ajakirja.

Sibulad kõnelevad...

Sibulafaktor.

Olen faktor Ida-kantsis. Ärge mõtelge, et päris faktor — kus sellega — selleks saab ainult see, kes peremeeste ees pageda oskab. Nii siis olen ainult *sibulafaktor*. Et iga kvalifitseeritud kirjaladuja teab, mida tähendab sõna „sibulad“, ja seepärast ma ei hakka meie ajakirja kitsast ruumi raiskama sibula mõiste pikema seletusega. Las parem sibulad ise räägivad oma eest.

Ühel päeval, kui jälle kõik korralik ärapanekuladu oli kasti pandud, leidsin ühe õige vana, vist Noa-ajast seisma jäänud sibulahunniku. See oli kangesti sibuldunud, kui aga kõik peensibulad pealt olid ära korjatud, tuli alt välja päris korralik laotomp, servad muidugi maha pudenenud, aga ega see viga tee; katsusid päästa, mis päästa sain, ja olge lahked, siin nad nüüd on:

Esimene hunnik.

...Sibulapood seisab pankroti lävel... igal töölisel palka saada... kümme kuni viisteist tuhat ja rohkem senti... võlga Saksamaale masinate eest... üks miljon seitsesada tuhat... sellest summast kirjutasiid saksad korstnasse... seitsesada tuhat... jei bogu, ja ne mögu platit... Oi, jahve tulep ja peestab mind see velast...

Teine hunnik.

... nõuate palka... oodake... kanatage... ma tuleval nädalal... saan pikalaenu pangast... miljon... siis minu maksap teid kinni, kui juut vasika naha... ah, mis te nüüd tühja lori ajate, ega teil, töölistel, selle rahaga nii häda... olegi, ajate muidu

jonni... sööge silku-leiba ja pingutage... püksirihma... minge ilusasti ja hakake tööle... nüüd kiire tööaeg... aadressraamat peab tähtajaks valmis olema... ja teie, saatana satikad, viidate jumalameid... selle tühja palga norimisega kallist tööaega... marss tööle... tuleval laupäeval saate...

Kolmas hunnik.

...ah te igavesed pasatskid, jälle oma palgaga... kas teil siis midagi mõistlikumat... rääkida ei olegi... ja nu, lubasin... aga vaadake, asjalugu on sihuke... lubada on kerge... aga teate täna raha mul tõesti ei ole... võtke, ma annan teile... oma vana pintsaku... poja poolpeetud püksid... naise kantud seeliku... ja tagatipus tütre talje... minge ja müüge... need täikal maha... saadud raha aga jooke kõrtsis nahka... kõik kuldsõrmused... supiluskad... oksjonil müüdüd... auto samuti... omal vaja iga nädal... mitu korda Tallinna sõita... hästi süüa ja juua... Ah soo, või töökaitse inspektoriga ähvardate... võite ju proovida... aga ega see mees pole teile palga maksja... ta mulle hea sõber... kui siin käib... ajame sooja juttu... katkestate töö, noh... üks proovige... te sindrinahad... küll ma teile näitan... nagaan mul on... appi... appiiiii... üks saatana... andis vastu nina...“

Rohkem ei saanud aru, oli liiga sibuldunud. Aga kui peremeeste jahve aitab, üks siis tuleval korral jätkan.

Idakantsis, heinakuus, anno 1934.

RUMEENIA.

Rumeenias jõuti kokkuleppele uute palgatariffide asjus. Vastav komisjon, milles olid nii tööandjate kui ka tööliste esindajad, kirjutas kollektiivlepingule alla ja see leping astus 16. juulil jõusse.

Seejärelle saavad ladujad 925—775 leid nädalas, masinaladujad 1063—891 leid, õõ- ja segatöö juures 1110—930 l, abitöölised 41—274 l. nädalas.

Palgad on jaotatud kolme klassi, kusjuures klassidesse kuuluvad teatud linnad ja maakohad, vastavalt elukallidusele.

Nii jäi Rumeenia töökonflikt tulemata kollektiivlepingu allakirjutamisega.

SVEITS.

9. ja 10. juulil peeti šveitsi trükitöölise liidu La Chaux-de-Fonds' kongressi. Kuna kongressi materjalid olid aegsasti kätte saadetud ja läbi harutatud, siis ei olnud kongressil erilisi vaidlusi. Kongress võttis vastu resolutsiooni, mis nõuab 40-tunnilise tööpäeva maksmapanekut, ilma et palku sealjuures alandataks. Samuti ühineti rahvaalgatuse korral ettevõetava hääletamisega majanduskriisi vastu võitlemiseks ja soovitati alla kirjutada sellekohastele nimelehtedele.

Belglased võitlusevalmis.

Kuigi Belgias viidi frangi kurss alla, ei toonud see loodetud elustust tööstusse. Palgad on madalad ja töötute arv on protsentuaalselt võrdne teiste tööstusriikude maadega. Seetõttu kannatab trükitööstus kestva töötaolu all, mis eriti 1934. aastal saavutas oma haripunkti.

Seetõttu võib luua juba ettekujutust, millistes tingimustes tuleb Belgia trükitöölistel uue kollektiivlepingu sõlmimise eest võidelda, kuna senine kollektiivleping on 1. juulist maksvuse kaotanud.

1919. a. saadik olid töönormid vastavate määruste alusel korraldatud ka trükitööstuses. Nii kindlustati 48-tunniline töönädal, puhkus 3 päeva, ületundide tasu ja nende piiramine 52 tunni peale aastas, õpilaste normi jne.

1925. a. õnnestus tingimusi veelgi parandada suurejoonelise streigi kaudu, mis, tänu teiste maade toetusel, läks hästi korda. See leping kestis nii 1. juulini. Töölised, arvesse võttes käesolevat aega, tahtsid lepingut edasi pikendada endistel tingimustel, kuid ettevõtjad tahtsid

näha muudatust, tahtes tööaega viia 32 tunni peale nädalas vastava palga alandamisega.

Selline ettepanek lükati tööliste poolt tagasi, mis eriti selleks kokkukutsutud trükitööliste kongressil ka väljendust leidis.

Otsus tehti üksmeelselt ja töandjatele tehti see teatavaks, lubades kaitsta viimse võimaluseni seniseid saavutusi. Nii mõõdus lepingu sõlmimise tähtaeg, ilma et töandjad omalt poolt midagi oleksid ette võtnud, ja praegu on lepinguta vaheaeg.

Mis nüüd? Töölised teavad, et see on neile kardetav, kui puudub sõlmitud kollektiivleping ja valmistavad eelolevaks võitluseks selle pealesurumiseks töandjatele. Aktiivne töö keeb liigekonnas ja mõjutatakse massi kui üks mees jätma töö seisma, kui ettevõtjad ei nõustu alla kirjutama kollektiivlepingu edasikestvusele.

Liigekonna usaldus on juhtide vastu kõigutamata ja on loota, et leping sõlmitakse. Vaatamata raskele majanduslikule seisukohale teha hake kõik, mis võimalik, töandjate kallaletungi tagasilöömiseks.

UNGARI.

Ungari trükitööliste liidu kongress peeti 29. juunil Budapestis. Nagu juba varem teatatud, valiti surnud esimehe asemele uus — Alfred Halász. Aruandest on näha, et liidu tulud ületavad kulud 68.541 pengö võrra. Suurim raskus on invaliidide toetamisega. Liit on omandanud maal, Monosterszegedis, 1000 ruutmeetrilise maaala, kus sisse seatakse suvituskoht trükitöölisele. Kongressil oli veidi opositsiooni, kes mitmel korral katsus omad seisukohad läbi suruda, eriti esimehe valimise juures, kuid jäi vähemusse.

Saadikuid oli 78, neist 59 Budapestist ja 19 maalt.

TŠEHOSLOVAKKIA.

Tšehhoslovakkias on tänapäeval tööta peaaegu ¼ trükitööstuse alal töötajaist. Kümne aasta eest oli aga see arv peaaegu null ja isegi 1930. a.

oli näiteks tööta masinaladujate % kõigest 3. Siinjuures peab märkima, et enne suurt ilmasõda oli trükitöölised 3 korda vähem kui nüüd. Eriti kannatavad tööpuuduse all saksakeelsed trükitöölised, kuna saksakeelseid trükitöölisi mitmel põhjusel vähem trükitakse. Selle kriisi vähendamiseks on trükitöölised astunud valitsuse juures samme, et keelataks saksakeelsete raamatute ja ajakirjade sissevedu Tšehhoslovakkiasse, lootes seekaudu saksakeelse kirjanduse suurenemist sisemaal.

Tšehhis võideldakse 40-tunnilise töönädala sisseseadmiseks trükitööstuses. Hiljuti ilmus liidu ajakirjas „Gutenberg“ sellekohane kirjutis koll. Nemeček'i poolt, milles loendatakse selle hüved töötute arvu vähendamiseks, samuti võetakse vaatluse alla ka trükitöösturite huvid, millest järeldatakse, et ka trükitöösturitel ei võiks midagi 40-tunnilise töönädala vastu olla.